

Sygn. akt II Cz 331/13

POSTANOWIENIE

Dnia 5 czerwca 2013 roku

Sąd Okręgowy w Szczecinie Wydział II Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Sławomir Krajewski (spr.)

Sędziowie: SO Marzenna Ernest

SO Zbigniew Ciechanowicz

po rozpoznaniu w dniu 5 czerwca 2013 roku w Szczecinie na posiedzeniu niejawnym

sprawy z wniosku wierzyciela (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S.

przy udziale dłużnika K. B.

o nadanie klauzuli wykonalności

na skutek zażalenia wierzyciela na postanowienie Sądu Rejonowego Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie z dnia 28 listopada 2012 roku, w sprawie III Co 323/12

postanawia:

oddalić zażalenie.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 28 listopada 2012 roku Sąd Rejonowy Szczecin - Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie (sygn. akt III Co 323/12) oddalił wniosek wierzyciela o nadanie klauzuli wykonalności.

Zdaniem sądu wnioskodawca spełnił wymogi, co do formy dokumentów określonych przepisem art. 788 § 1 kpc, przedkładając uwierzytelnione przez pełnomocnika będącego adwokatem odpisy aktów notarialnych, posiadających walor dokumentów urzędowych. Sąd dodał, że stosownie do art. 2 § 2 ustawy z 14 lutego 1991 roku Prawo o notariacie czynności notarialne dokonane przez notariusza zgodnie z prawem mają charakter dokumentu urzędowego. Dalej wskazał, że na gruncie przepisu art. 788 § 1 kpc skuteczne wykazanie przejścia uprawnień z dotychczasowego na nowego wierzyciela wymaga jednak przedłożenia dokumentu urzędowego lub prywatnego z podpisem urzędowo poświadczonym potwierdzającego ten fakt, a zatem takiego dokumentu, którego osnowa potwierdza zaistnienie zdarzeń, z którymi ustawa wiąże taki skutek. Do zmian podmiotowych dochodzi najczęściej w przypadku przelewu wierzytelności (art. 509 kc), dziedziczenia (art. 922 i następne kc), czy połączenia się spółek handlowych, przez przejęcie (art. 492 § 1 pkt 1 ksh) itp.

Podkreślił również, że zgodnie z art. 244 § 1 kpc dokumenty urzędowe, sporządzone w przepisanej formie przez powołane do tego organy władzy publicznej i inne organy państwowe w zakresie ich działania, stanowią dowód tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone. W dokumentach urzędowych z dnia 23 sierpnia 2012 roku przedstawionych przez wnioskodawcę zaświadczone jedynie, że określone podmioty (w jednym Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo - Kredytowa im. F. S. w G. i (...).à r.l. w Luksemburgu, a w drugim - (...).à r.l. w Luksemburgu i wnioskodawca) złożyły wyrażone w tychże dokumentach oświadczenia. W pierwszym, że w dniu 26 marca 2012 roku na podstawie umowy przelewu wierzytelności, w treści nadanej aneksem nr (...) z dnia 9 sierpnia 2012 roku Spółdzielcza Kasa

Oszczędnościowo - Kredytowa im. F. S. w G. dokonała przelewu wierzytelności, określonych w załączniku do powyższej umowy, wraz ze wszystkimi zabezpieczeniami (Wierzytelności 7B) na rzecz spółki (...), a (...) przelew ten przyjęła, zaś w drugim, że w dniu 26 marca 2012 roku na podstawie umowy dotyczącej obsługi wierzytelności 7B w odniesieniu do segmentu 7, w treści nadanej aneksem nr (...) z dnia 9 sierpnia 2012 roku, spółka (...) dokonała powierniczego przelewu wierzytelności, określonych w załączniku do powyższej umowy, wraz ze wszystkimi zabezpieczeniami (Wierzytelności 7B) na rzecz spółki (...), a Asekuracja przelew ten przyjęła. Z załącznika nr 54 wykazu wierzytelności 7B / (...) im. (...) / wynika z kolei, że pod pozycją 1907 ujęto w nim wierzytelność wobec K. B. stwierdzoną nakazem zapłaty.

Zdaniem sądu przejście uprawnień wynikających z tytułu egzekucyjnego winno być natomiast wynikiem określonych zdarzeń czy czynności prawnych, których zaistnienie musi być udokumentowane w formie wynikającej z art. 788 § 1 kpc. Skoro do przejścia uprawnień wynikających z przedmiotowego nakazu zapłaty miało dojść w drodze umów zawartych przez uczestników obrotu określoną wierzytelnością, to wnioskodawca, w celu wykazania powyższego, winien przedłożyć te właśnie umowy sporządzone w formie wynikającej z art. 788 § 1 kpc.

Niezłożenie dowodów określonych w analizowanym przepisie prowadzi do niewykazania określonych w nim przesłanek i uniemożliwia nadanie tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności w tym trybie, a tym samym skutkuje oddaleniem wniosku złożonego w tym trybie.

Zażalenie na powyższe postanowienie wywiódł wierzyciel i zaskarżając je w całości, wniósł o zmianę postanowienia przez uwzględnienie wniosku wierzyciela o nadanie tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności z przejściem uprawnień oraz zasądzenie na rzecz wierzyciela kosztów postępowania klauzulowego oraz postępowania zażaleniowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego, wg norm przepisanych.

Orzeczeniu zarzucił naruszenie przepisów postępowania, a to art. 788 § 1 kpc przez jego błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie w przedmiotowej sprawie, a w konsekwencji odmowę nadania klauzuli wykonalności z przejściem uprawnień mimo spełnienia przesłanek opisanych ww. przepisem.

Zdaniem wierzyciela uczynił on zadość obowiązkowi wynikającemu z art. 788 § 1 k.p.c., bowiem okoliczność przejścia wierzytelności ze (...) im. (...) z s. w G. na (...) sp. z o. o. z s. w Luksemburgu, a następnie z (...) sp. z o. o. z s. w Luksemburgu na (...) Sp. z o. o. z.s, w S. została wykazana za pomocą przedłożonych wraz z wnioskiem o nadanie klauzuli wykonalności oświadczeń złożonych w formie aktu notarialnego.

Dodał, że w treści aktu notarialnego zawarto oświadczenie, iż (...) sp. z o. o. i (...) sp. z o. o. potwierdzają, że pierwsza z nich dokonała powierniczego przelewu wierzytelności za rzecz spółki (...), a cesjonariusz przelew ten przyjął. Natomiast w treści załącznika do aktu notarialnego (zestawienie wykazów) wyszczególniony został tytuł egzekucyjny sygn. akt III Nc 6124/09. Nie można stracić z pola widzenia tego, że wnioskodawca nie jest bezpośrednio następcą prawnym pierwotnego wierzyciela ((...) im. (...)), a co za tym idzie winien on również wykazać następstwo prawne poprzedniego wierzyciela. Innymi słowy, winien on wykazać ciąg potwierdzający następstwo prawne poprzedniego wierzyciela. Wierzyciel wykazał powyższe, albowiem przedstawił oświadczenie pierwotnego wierzyciela ((...)) i jego bezpośredniego następcy ((...)), iż zawarli oni umowę przelewu wierzytelności stwierdzonej orzeczeniem o sygn. akt III Nc 6124/09.

Wskazał również, że przedstawione przez wierzyciela oświadczenie w formie aktu notarialnego o potwierdzeniu dokonania przelewu wierzytelności stanowią dokument urzędowy z mocy art. 2 ust. 2 Prawa o notariacie, a co za tym idzie korzysta z domniemania autentyczności oraz domniemania zgodności z prawdą tego co zostało w nim urzędowo stwierdzone (wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w L. z dnia 10 października 2007 r., sygn. akt I SA/Lu 347/07). Założenie, że dokument urzędowy korzysta z domniemania prawdziwości tego, co zostało w nim urzędowo stwierdzone, powoduje, że za udowodnione należy przyjąć to, co wprost wynika z jego treści. Oświadczenie wyrażone w przedmiotowych dokumentach stanowi oświadczenie wiedzy, co do tego, że na mocy umowy przelewu wierzytelności strony dokonały takiego przelewu wierzytelności. Brak jest natomiast, zdaniem żalącego, powodów, a także podstaw prawnych (w świetle art. 244 kpc), do kwestionowania prawdziwości oświadczeń złożonych przez stawających przed

notariuszem przedstawicieli stron umów cesji. W tym kontekście wierzyciel zwrócił uwagę, że Sąd może również przed nadaniem klauzuli wykonalności, w razie wątpliwości, stosownie do art. 760 § 2 kpc, zarządzić wysłuchanie stron. Sąd Rejonowy a priori ocenił, że przedstawione przez wierzyciela dokumenty nie są wystarczające do wykazania przejścia uprawnień, podczas gdy złożone przed notariuszem oświadczenia bez wątplenia potwierdzają fakt zawarcia umowy przelewu wierzytelności.

W dalszej kolejności podkreślił, że przyjęcie koncepcji Sądu Rejonowego, wedle której wykazać przesłanki z art. 788 kpc można jedynie dokumentem zawierającym oświadczenia woli stron o przeniesieniu praw lub obowiązków, prowadziłoby do nieuzasadnionego poszerzania kognicji sądu klauzulowego. Rado legis przepisu art. 788 kpc należy badać w kontekście specyfiki postępowania klauzulowego. Postępowanie w tym trybie toczy się bowiem wedle bardzo uproszczonej procedury, sprowadzającej się jedynie do badania przez sąd załączonych do wniosku dokumentów, a postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności wydawane jest na posiedzeniu niejawnym.

Kierując się regułami wykładni funkcjonalnej normy zawartej w przepisie art. 788 § 1 kpc wyraźnie można odczytać cel unormowania, który służy ochronie praw zarówno dłużnika, jak i wierzyciela, przede wszystkim przed pojawieniem się w obrocie dwóch tytułów, pierwszego wydanego na rzecz poprzednika prawnego, drugiego natomiast na rzecz jego następcy prawnego. Możliwość wystąpienia takiego zagrożenia była brana pod uwagę w orzecznictwie. Nie występuje natomiast w omawianym przypadku, gdyż takie ryzyko skutecznie wyklucza przekazanie tytułu następcy prawnemu, a który stanowił załącznik do wniosku wierzyciela.

Zdaniem skarżącego sąd winien był wyjaśnić, dlaczego przedłożone dokumenty nie wykazują w jego ocenie przejścia uprawnień, choć co do zasady trudno przewidzieć lepszy sposób (poza przedłożeniem dokumentu zawierającego określone oświadczenia woli) wykazania takiej okoliczności, niż jej potwierdzenie przez strony danej czynności. Zgodnie z przepisami Kodeksu cywilnego przejście praw może następować, co do zasady w dowolnej formie, w tym również na mocy umów ustnych, czy wręcz zawartych na skutek czynności dorozumianych. W takich wypadkach w ogóle nie dałoby się przedstawić dokumentów zawierających oświadczenia woli, co nie może jednak znaczyć, że nie byłoby możliwości wykazania dokumentami prywatnymi z podpisami notarialnie poświadczonymi, że do przejścia uprawnień doszło. Wierzyciel zaznaczył przy tym, że w braku dokumentu w przewidzianej formie doktryna dopuszcza wystąpienie z powodztwem o ustalenie w celu uzyskania wyroku ustalającego przejście uprawnień lub obowiązków. Nie budziłyby wątpliwości, że w takim powodztwie wykazanie przejścia uprawnień z umowy przelewu wierzytelności nie wymagałoby, co do zasady żadnych dokumentów - wystarczyłoby uznanie powodztwa. Nadmieniał także, że nie można tracić z pola widzenia tego, że oświadczenia przedłożone przez wnioskodawcę zostały złożone przez podmioty, które bez wątplenia były uprawnione do dysponowania określoną wierzytelnością. Brak jest zatem przyczyn, dla których dla uwzględnienia wniosku złożonego w trybie art. 788 k.p.c. konieczne miałyby być przedstawianie dokumentów sporządzonych nie tylko w określonej formie, ale zawierających określoną przez Sąd treść, której konieczność zawarcia w dokumencie nie wynika z art. 788 kpc.

Żalący zwrócił nadto uwagę na zapis § 1 pkt 2 przedłożonych aktów notarialnych zgodnie, z którym oświadczenie składane jest w szczególności w celu jego przedłożenia do właściwego Sądu w celu nadania przez ten Sąd klauzuli wykonalności na rzecz nabywcy, zgodnie z art. 788 kpc. Jest bowiem tak, że omawiane oświadczenie zostało złożone mając na względzie kryteria z art. 788 § 1 kpc - dla wykazania zawarcia umowy przelewu wierzytelności oraz w celu uzyskania klauzuli wykonalności. Nie bez znaczenia, w opinii skarżącego, pozostaje dla stron umowy przelewu wierzytelności okoliczność, iż niektóre postanowienia umowne dotyczące np. ceny objęte są tajemnicą handlową. Stąd wierzyciele (poprzedni i obecny) złożyli oświadczenie potwierdzające zawarcie tychże umów, gdzie wskazują tylko te elementy kontraktu, które są niezbędne dla wykazania przejścia wierzytelności i uzyskaniu klauzuli wykonalności stosownie do brzmienia art. 788 § 1 kpc.

Powyższe przekonuje, że Sąd Rejonowy rozstrzygający w oparciu o art. 788 § 1 kpc na podstawie przedłożonych wraz z wnioskiem dokumentów miał możliwość stwierdzenia, iż ostatecznym nabywcą wierzytelności w przedmiotowej sprawie jest Asekuracja sp. o.o. z siedzibą w S.. Przedmiotowe oświadczenia bez wątplenia wykazują przejście uprawnień z dotychczasowych na nowego wierzyciela. W ocenie wierzyciela uznanie konieczności przedłożenia

dodatkowych dokumentów w rezultacie prowadziłyby do uzależnienia możliwości uzyskania przez nowego wierzyciela klauzuli wykonalności od spełnienia dodatkowych, pozaustawowych wymogów, co narusza art. 788 kpc.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zażalenie okazało się bezzasadnym i jako takie podlegało oddaleniu.

Zgodnie z dyspozycją przepisu art. 788 § 1 kpc, jeżeli uprawnienie lub obowiązek po powstaniu tytułu egzekucyjnego lub w toku sprawy przed wydaniem tytułu przeszły na inną osobę, sąd nada klauzulę wykonalności na rzecz lub przeciwko tej osobie, gdy przejście to będzie wykazane dokumentem urzędowym lub prywatnym z podpisem urzędowo poświadczonym.

Przepis ten umożliwia, więc realizację istniejącego już tytułu egzekucyjnego w sytuacji, gdy wymienione w nim osoby straciły przmiot wierzyciela lub dłużnika i z tego względu niemożliwym jest skuteczne wszczęcie i prowadzenie postępowania egzekucyjnego z ich udziałem.

Warunkiem koniecznym do uwzględnienia wniosku w tym przedmiocie jest wykazanie przez stronę zainteresowaną, iż w wyniku zaistnienia określonych zdarzeń o charakterze materialnoprawnym nastąpiły zmiany podmiotowe w zakresie praw i obowiązków jednej ze stron. Co istotne, środkiem dowodowym potwierdzającym ten fakt może być jednak w tym zakresie jedynie dokument urzędowy lub dokument prywatny z podpisem urzędowo poświadczonym.

Trafnie też Sąd I instancji podniósł, że wystarczy, że osnowa dokumentu tylko stwierdza fakt przejścia praw lub obowiązków. Zaznaczyć także należy, iż Sąd ocenia ten dokument pod względem formalnym (np. czy dokument spełnia kryteria wymagane dla dokumentu urzędowego), natomiast, według dominującego stanowiska nauki i judykatury, wykluczone jest merytoryczne badanie, czy do przejścia praw lub obowiązków rzeczywiście doszło.

Zważyć dalej należy, że dokumenty urzędowe sporządzane w przepisanej formie przez powołane do tego organy władzy publicznej i inne organy państwowe w zakresie ich działania, stanowią dowód tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone (art. 244 § 1 kpc).

Odnosząc powyższe do okoliczności niniejszej sprawy, stwierdzić należy, że jakkolwiek złożone przez wierzyciela wraz z wnioskiem dokumenty spełniają wymogi co do formy dokumentów określonych przepisem art. 788 § 1 kpc (odpisy aktów notarialnych zostały potwierdzone za zgodność z oryginałem przez pełnomocnika będącego adwokatem), to jednak, wbrew stanowisku skarżącego, nie wynika z nich, aby na wierzyciela przeszły uprawnienia wynikające z tytułu wykonawczego wydanego przez Sąd Rejonowy Szczecin - Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie, w sprawie o sygn. akt III Nc 6124/09.

Owe dokumenty urzędowe stanowią, bowiem jedynie dowód, że podmioty wymienione w tych aktach notarialnych (tj. Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo - Kredytowa im. F. S. w G. i (...)à r.l. w Luksemburgu oraz (...)à r.l. w Luksemburgu i (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S.), w dniu 23 sierpnia 2012 roku, złożyły określone w nich oświadczenia wiedzy – tj. o potwierdzeniu mających być uprzednio zdziałanymi czynności prawnych, w postaci dokonania przelewów wierzytelności. Tylko takie okoliczności zostały w nich urzędowo zaświadczone (art. 244 § 1 kpc).

Nie stanowią one natomiast, wbrew twierdzeniom skarżącego, dowodu na dokonanie samej czynności prawnej, w postaci zawarcia umów cesji pomiędzy poszczególnymi ww. podmiotami, które w treści tych dokumentów nie zostały stwierdzone. Niczego nie zmienia tu okoliczność, że w tych dokumentach jasno określono strony uprzednich umów przelewu i ich przedmiot.

Za takim rozumieniem określonego w art. 788 § 1 kpc obowiązku wykazania przejścia uprawnienia objętego tytułem egzekucyjnym przemawia - przynajmniej pośrednio, treść normy prawnej zawartej w art. 840 § 1 pkt 1 kpc. Zgodnie z tym przepisem dłużnik może w drodze powództwa żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub części albo ograniczenia, jeżeli przeczy zdarzeniom, na których oparto wydanie klauzuli wykonalności, a w

szczególności gdy kwestionuje istnienie obowiązku stwierdzonego tytułem egzekucyjnym niebędącym orzeczeniem sądu albo gdy kwestionuje przejście obowiązku mimo istnienia formalnego dokumentu stwierdzającego to przejście. Tym samym ustawodawca przyjmuje, że w drodze powództwa przeciwegzekucyjnego możliwym jest kwestionowanie takiego przejścia uprawnienia, jednakże wykazanego w warunkach art. 788 § 1 kpc, na podstawie właśnie dokumentu formalnego (dokumentu prywatnego z podpisami urzędowo poświadczonymi względnie aktu notarialnego), który ma stwierdzać takie przejście.

Reasumując, skoro wierzyciel nie przedłożył dokumentu wykazującego (stwierdzającego) nabycie przezeń wierzytelności objętej przedmiotowym tytułem egzekucyjnym, w rozumieniu art. 788 § 1 kpc, to zasadnym było oddalenie jego wniosku o nadanie klauzuli wykonalności.

W tym stanie rzeczy należało, na podstawie art. 385 kpc, w zw. z art. 397 § 2 kpc, w zw. z art. 13 § 2 kpc, orzec jak w sentencji postanowienia.

Zarządzenia:

- odnotować, zakreślić,
- odpisy postanowienia doręczyć stronom,
- zwrócić akta sprawy SR.